

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-506

17.6.2024

Fremtind Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Bevisst uriktige opplysninger vedrørende oppvarming av fritidsbolig – brudd på sikkerhetsforskrifter? – fal. §§ 4-8 og 8-1 fjerde og femte ledd – objektivt ansvar for advokatkostander?

Sikredes nabo avdekket en vannlekkasje i sikredes fritidsbolig. Foretakets takstmann mente at skaden skyldtes frost, ved at det hadde vært for lite eller ingen varme i boligen. Hovedstoppekranen var ikke skrudd av, og boligen hadde vært uten tilsyn i noen måneder. Takstmannen befarte boligen sammen med sikrede og skrev i sin rapport at sikrede hadde opplyst at varmepumpen stod på 20 grader, og at varmekabler på badet stod på innstilling 2. Sikrede opplyste i en senere e-post til foretaket at hun hadde hatt varme på. Naboene som oppdaget vannlekkasjen, forklarte til foretaket at det var hun som hadde satt på varmen dagen før befaringen. Sikredes advokat kontaktet foretaket 18.4.23 og ba om at all korrespondanse ble sendt til hans kontor. Foretaket besluttet 11.5.23 å avslå erstatningskravet og si opp forsikringsavtalen, på grunn av uredelig brudd på opplysningsplikten i skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd. Foretaket var av den oppfatning at sikrede bevisst hadde forklart seg uriktig om at det var påskrudd varme, i et forsøk på å unngå avkortning. Brevet ble sendt til sikredes folkeregistrerte adresse. Forsikringsavtalen ble sagt opp 26.5.23. Avslaget og oppsigelsen ble deretter sendt sikredes advokat 30.5.23. Sikrede bestred at opplysningsplikten var brutt og anførte bl.a. at takstmannens nedtegninger berodde på misforståelser. Videre anførte sikrede at oppsigelsen sendt til henne ikke var korrekt varslet, da foretaket hadde blitt informert om at korrespondansen skulle sendes til hennes advokat. Hun var bortreist i store deler av mai og var derfor ikke kjent med oppsigelsen. Sikrede krevde også erstatning for TFF-gebyr hun var blitt ilagt som følge av manglende forsikring, og for sine saksomkostninger. Nemnda kom til at det ikke var tilstrekkelig sannsynliggjort at sikrede bevisst ga gale opplysninger om påsatt varme, og at foretaket derfor ikke hadde hjemmel til å si opp forsikringsavtalen eller avslå krav om rettshjelpsdekning. Nemnda kom videre til at manglende hjemmel for oppsigelse av avtalen, måtte tilregnes foretaket som uaktsomt, og at foretaket derfor var ansvarlig for å dekke TFF-gebyrene. Nemnda kom likevel til at foretaket kunne avkorte sikredes erstatning med 50 % på bakgrunn av brudd på både sikkerhetsforskriften om krav til tilstrekkelig oppvarming, og sikkerhetsforskriften om at røranlegg skal stenges og nedtappes ved fravær utover syv dager. Nemndas flertall kom videre til at foretaket var ansvarlig på objektivt grunnlag for sikredes advokatutgifter.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning under bygningsforsikring etter vannskade og spørsmål om

1. foretaket er fri for ansvar og kan si opp forsikringsavtalen på grunn av uredelig brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 8-1 fjerde og femte ledd;
2. sikrede har krav på rettshjelpsdekning i tvisten mot foretaket;

3. foretaket kan avkorte for brudd på sikkerhetsforskrifter;
4. foretaket er ansvarlig for ilagt gebyr for uforsikret motorvogn, og om
5. foretaket er ansvarlig for utgifter til advokat.

Sikredes nabo avdekket 15.2.23 vannlekkasje i sikredes fritidsbolig.

Sikrede meldte skaden til foretaket, som 17.2.23 rekvirerte O. til besiktigelse hvor også sikrede deltok. Skaderapporten hadde følgende omtale av skadeårsaken:

Årsak til vannskade er frost. Årsak til frost er for lite/ingen varme i bolig.

Årsak til betydelig følgeskader er at hovedstengekran har vært åpen i lengre tid uten tilsyn og manglende varme i bolig.

Lekkasje på dusjbatteri bad har rennet i sluk. Lekkasje i kjøkkenbenk har spredd seg over alt, se markert rødt i planskisse.

Under punktet "Oppsummering" fremgikk det blant annet følgende:

Kunde opplyser hun var sist i boligen i høsten (2022) Kunde opplyser nabo er på tilsyn av og til, etter det har vært storm etc. Kunde opplyser at varme var på, både varmepumpe på 20 grader og varmekabler på bad stod på innstilling 2. Kunde opplyser at dører var åpen

Nabo kom bortom for en prat etter kunde hadde reist fra plassen. Nabo opplyser om at hun ikke har vært å sett på huset siden kunden var der sist i november. Nabo opplyser om at hun hørte pip i brannvarsler grunnet lavt batteri den 15.02.23 og sjekket da huset. Nabo opplyser huset var rått og iskaldt, det var ingen varme påsatt, så hun skrudde på varmepumpe, en gulvovn og varmekabler på bad. (...)

Takstmannsvurdering:

Det er tydelig at vannlekkasjen har pågått en stund, antatt skadedato i desember.

(...)

Når det gjelder varme, hadde det vært 20 grader på varmepumpe, med åpne dører samt varmekabler på bad, hadde det ikke blitt frost i 1. etasje som kunde hevder. Det er heller ikke ekstreme minusgrader på (S), og kunde hadde dette også som argument for at hun ikke kunne forstå det var frostskaader.

Foretaket varslet 20.2.23 sikrede om at det vurderte reduksjon i erstatningen pga. brudd på sikkerhetsforskriftene, blant annet ved at det ikke var påsatt tilstrekkelig varme i bygningen. Foretaket ba om sikredes eventuelle kommentarer. Sikrede svarte 22.2.23 blant annet at:

(...) Jeg har hatt varme på, og lokalisering ved sjøen tilsier at det ikke er mye frost der.

Sikrede sendte 27.2.23 ny e-post:

Jeg skjønner at jeg ikke har skrudd av hovedkran, som jeg burde, men jeg beliggenheten gjør at det ikke er veldig utsatt for frost, noe værdata underbygger. jeg bruker likevel å ha på varme i huset. Jeg mener jeg prøver å ta godt vare på huset.

Sikrede sendte 10.3.23 ny e-post:

Jeg bruker også å la varme stå på når jeg ikke er der, siden vi er der så ofte. Hvis det ikke var det nå, må det ha vært en feil. Som sagt, vi er der såpass ofte at vi ikke har noen vinterstengning.

Foretakets utreder avholdt 17.3.23 en telefonsamtale med naboen som hadde oppdaget vannlekkasjen. Naboen bekreftet ifølge utreders samtalereferatet at det ikke var satt på noen varme i huset da hun tok seg inn i det:

Utreder spurte hvordan (naboen) kan være sikker på at det ikke var noe varme på i huset og hun svarte at i de periodene det har vært kaldperioder, så har de sett rim på innsiden av vinduene. Da sier det seg selv at det er ganske kaldt inne. (...)

Utreder spurte om (naboen) skrudde på noen varmeapparater da hun undersøkte huset og (naboen) svarte at hun skrudde på varmepumpa. Utreder spurte om den hadde vært av og (naboen) bekreftet det. Utreder

spurte om det stod noen varmekabler på noe sted og (naboen) svarte at varmekablene på badet kan ha stått på, men de var skrudd helt ned. Så det var ikke noe varme derfra. Døren inn til gangen stod åpen og det var iskaldt der.

Utreder avholdt 22.3.23 en telefonsamtale med sikrede. Ifølge utrederens samtalereferat ga sikrede følgende forklaring vedørende oppvarming:

Vanligvis har de på varme, fordi de bruker den såpass ofte. Forsikringstaker sa videre at det kan godt hende det ikke stod på nok varme der nå, det kan hun hverken bekrefte eller avkrefte.

Utreder kontaktet samme dag takstmannen som hadde besiktiget skaden. Ifølge utrederens samtalereferat forklarte takstmannen (T.) blant annet følgende:

(T) forklarte at forsikringstaker var ganske medtatt. (T) hadde spurt forsikringstaker hva som hadde stått på av varme, og forsikringstaker hadde sagt at det stod på "det og det". Utreder spurte om forsikringstaker hadde sagt det så detaljert, at varmepumpa stod på 20 grader og (T) svarte ja. (T) hadde spurt henne om varmepumpen hadde stått på og forsikringstaker hadde sett på kontrollen og svart at den hadde stått på 20 grader. Utreder spurte om varmekablene på badet og (T) svarte at det var det de begynte med, fordi det var ved inngangsdøren. Og da ble spørsmålet hva den «her» hadde stått på. (T) sa videre at det ikke var forsikringstaker som hadde slått på varmen, det var naboen. På den tiden (takstmannen) hadde spurt forsikringstaker (om varmen i huset – VNT), så hadde ikke (takstmannen) informasjonen fra naboen, det fikk han i ettertid. (T) tenkte derfor at det kunne ikke stemme, for dersom den hadde stått på "2 grader" så hadde ikke blandedbatteriet på badet fryst.

Sikrede ga 27.3.23 foretaket fullmakt til å innhente opplysninger fra hennes strømselskap og purret samtidig på fremdrift i saken. Sikrede viste blant annet til at:

Årsaken til hva skaden skyldtes, avkorting etc. blir av sekundær betydning. Jeg har hverken bestridt temperatur i huset eller avstenging av vann på aktuelt tidspunkt. Men utredning av dette kan umulig være bremsende for skadebegrensning/skadehåndtering.

Sikrede ba om en konkret tilbakemelding innen kl. 14.00 den 29.3.23.

Utreder utarbeidet 14.4.23 et notat med oversikt over sikredes strømforbruk. Ifølge oversikten hadde boligen et strømforbruk på mellom 152,81 kWh til 164,43 kWh i perioden oktober 2022 til januar 2023:

15.02.23, dagen skadehendelsen ble oppdaget, var strømforbruket betydelig høyere enn dagene/ukene i forveien, hhv. 17,42 kWh mot 5,18 kWh dagen før. Dette er dagen naboen, (X), skal ha skrudd på varmepumpen i huset.

Sikrede søkte ved sin advokat om rettshjelpsdekning 18.4.23 for tvisten med foretaket. Sikredes advokat ba om at foretaket engasjerte et skadesaneringsfirma til å bistå arbeidet med sanering, og ba også om at fremtidig kommunikasjon i saken ble rettet til hans kontor.

Foretaket besluttet 11.5.23 å avslå erstatning og si opp forsikringsavtalen på grunn av uredlig brudd på opplysningsplikten i skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd. Foretaket mente sikrede bevisst hadde gitt uriktige opplysninger vedrørende oppvarming av boligen. Subsidiært anførte foretaket at erstatningen uansett kunne avkortes med 100 % på grunn av brudd på sikkerhetsforskriftene, jf. fal. § 4-8. Avslaget ble sendt per post til sikrede. Forsikringsavtalen ble sagt opp 26.5.23.

Foretaket avsto sikredes krav om rettshjelpsdekning 25.5.23 under henvisning til at sikrede mistet ethvert erstatningskrav mot foretaket i anledning samme hendelse, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Foretaket sendte 30.5.23 avslaget til sikredes advokat.

Sikredes advokat bestred oppsigelsen påfølgende dag og viste til at foretaket ikke hadde varslet oppsigelsen med syv dagers varsel. Foretaket opprettholdt oppsigelsen samme dag og anførte at sikrede var korrekt varslet. Subsidiært anførte foretaket at oppsigelsen senest måtte anses som

varslet 30.5.23, og at forsikringen i alle tilfeller kunne sies opp 8.6.23.

Sikredes advokat sendte deretter klage til foretakets klageservice 17.8.23 og tilbakeviste blant annet at opplysningsplikten i skadeoppgjøret var brutt. Advokaten krevde videre erstatning for gebyr sikrede ble ilagt av Trafikkforsikringsforeningen som følge av den urettmessige oppsigelsen, totalt kr 1 538,8.

Foretaket opprettholdt sitt standpunkt etter en ny vurdering av foretakets klageservice 14.9.23 og avviste erstatningskravet.

Sikrede krever erstatning for skadene fritidsboligen ble påført som følge av vannlekkasjen og bestrider at det foreligger uredelig brudd på redegjøringsplikten under skadeoppgjøret. Sikrede krever også erstatning for advokatbistand, totalt kr 56 250.

Takstmannens noteringer i rapporten beror på misforståelser, og takstmannen selv har forklart at sikrede fremstod medtatt på befaringen. Sikrede leste kun av hvilken temperatur de ulike apparatene var påskrudd og tenkte at det var dette som hadde stått på i boligen. Sikrede har i etterkant forklart til foretaket at hun var usikker på om det hadde stått på varme.

Avslaget er uansett ikke fremsatt "uten ugrunnet opphold", jf. fal. § 4-14. Den totale saksbehandlingstiden er for lang, i tillegg har det vært opphold i saksbehandlingen som medfører at reklamasjonsfristen er oversittet. Foretaket har derfor tapt sine innsigelser etter fal. §§ 4-8 og 8-1 fjerde ledd.

Sikrede krever erstatning tilsvarende gebyrene hun ble ilagt, totalt kr 1 538,8. Foretaket fikk beskjed om å rette all kommunikasjon til sikredes advokat, men valgte likevel å sende avslaget til sikrede. Sikrede var bortreist store deler av mai, og ble derfor ikke gjort kjent med avslaget før dette ble sendt til hennes advokat 30.5.23. Forsikringen var da allerede sagt opp, og sikrede ble ilagt gebyr for uforsikret motorvogn på grunn av den urettmessige varslingen.

Sikrede bestrider at foretaket kan avkorte pga. brudd på sikkerhetsforskriften og anfører at sikrede er mindre enn lite å laste, jf. fal. § 4-8. Området boligen ligger i er lite frostutsatt, og det er normalt ikke et stort behov for oppvarming. Det var en forglemmelse at det ikke var påsatt mer varme. Betalingen til strømselskapet skjer via avtalegiro, og sikrede har derfor ikke lagt merke til at strømgningene har vært lave. En avkortning på 100 % er i alle tilfeller for høy sammenlignet med tidligere praksis.

Forsikringsforetaket avviser ansvar på grunn av uredelig brudd på redegjøringsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Foretaket har også rett til å si opp forsikringsavtalen, jf. fal. § 8-1 femte ledd. Sikrede mister ethvert krav mot foretaket i anledning samme hendelse og har dermed ikke krav på rettshjelpsdekning.

Sikrede har forklart seg uriktig om at det var påskrudd varme i boligen. Opplysningene må anses for å være gitt bevisst i et forsøk på å unngå avkortning i erstatningen.

Saken har vært under kontinuerlig arbeid hos foretaket, og avslaget er gitt "uten ugrunnet opphold", jf. fal. § 4-14.

Erstatningen skal i alle tilfeller avkortes med 100 % som følge av brudd på sikkerhetsforskriftene som krever at boligen er tilstrekkelig oppvarmet, og at røranlegget tappes ned ved fravær utover én måned.

Avslaget og oppsigelsen er rettmessig, og det er dermed ikke rettslig grunnlag for sikredes erstatningskrav. Avslaget med oppsigelse ble sendt til sikredes folkeregistrerte adresse, og foretaket bærer ikke risikoen for at sikrede ikke har gjort seg kjent med innholdet i brevet. Sikrede

er derfor tilstrekkelig varslet, selv om varslet ikke ble sendt til hennes advokat.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålene er om

1. forsikringsforetaket er fri for ansvar og kan si opp forsikringsavtalen på grunn av uredelig brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 8-1 fjerde og femte ledd;
2. sikrede har krav på rettshjelpsdekning i tvisten mot foretaket;
3. foretaket kan avkorte for brudd på sikkerhetsforskrifter;
4. foretaket er ansvarlig for ilagt gebyr for uforsikret motorvogn, og
5. foretaket er ansvarlig for utgifter til advokat.

1. Kan foretaket påberope seg fal. § 8-1 fjerde og femte ledd

Nemnda ser først på spørsmålet om foretaket kan påberope seg uredelig brudd på redegjøringsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd første punktum:

Gir sikrede ved skadeoppgjøret bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger som sikrede vet eller må forstå kan føre til at sikrede får utbetalt en erstatning han eller hun ikke har krav på, mister sikrede ethvert erstatningskrav mot forsikringsforetaket etter denne og andre forsikringsavtaler i anledning samme hendelse.

Foretaket anfører at sikrede har gitt gale opplysninger om påsatt varme i huset. Sikrede har bl.a. gitt følgende opplysninger om varme:

(...) Jeg har hatt varme på, og lokalisering ved sjøen tilsier at det ikke er mye frost der.

...

Jeg skjønner at jeg ikke har skrudd av hovedkran, som jeg burde, men jeg beliggenheten gjør at det ikke er veldig utsatt for frost, noe værdata underbygger. jeg bruker likevel å ha på varme i huset. Jeg mener jeg prøver å ta godt vare på huset.

Sikredes nabo som oppdaget lekkasjen, har derimot forklart at det ikke sto på varme. Nemnda behøver ikke ta stilling til hva som her er korrekt, fordi den mener at foretaket uansett ikke i tilstrekkelig grad har sannsynliggjort at evt. gale opplysninger er gitt bevisst. Takstmannen har forklart "at forsikringstaker var ganske medtatt". Det er uklart for nemnda hva som var årsaken til dette og i hvilken grad en slik "medtathet" hadde betydning for forsikringstakerens evne til å vurdere de opplysningene som ble gitt. Nemnda kan derfor ikke se at det i tilstrekkelig grad er sannsynliggjort at sikrede bevisst ga gale opplysninger om påsatt varme.

Ut fra dette kan foretaket ikke påberope seg brudd på fal. § 8-1 fjerde ledd første punktum.

Foretaket har i så fall heller ikke hjemmel til å si opp avtalen.

2. Ansvar under rettshjelforsikringen

Når det ikke foreligger brudd på fal. § 8-1 fjerde ledd, er det heller ikke grunnlag for avslag under rettshjelforsikringen.

3. Brudd på sikkerhetsforskrifter

Foretaket har anført brudd på følgende sikkerhetsforskrifter:

Vann

Sikrede skal sørge for

- at alle rom i bygningen er tilstrekkelig oppvarmet for å unngå frostskaider

- at alle røranlegg stenges og nedtappes, kontrollere at stoppekran er tett i (...)
- fritidshus ved fravær utover 7 døgn

Nemnda forstår slik at hun erkjenner at røranlegget ikke var stengt eller tappet ned, og at fraværet hadde vært mer enn syv døgn da skaden inntraff. Det foreligger derfor objektivt sett brudd på forskriftens kulepkt. 2.

Sikkerhetsforskriftens kulepkt. 1 sier at alle rom i bygningen skal være "tilstrekkelig oppvarmet" for å unngå frostskafer.

Formuleringen "tilstrekkelig varme" er i nemndspraksis tolket med utgangspunkt i en normalnorm for minste oppvarming på 75 W pr. kvm, jf. FinKN 2021-1277 med videre henvisninger, jf. også FinKN 2023-266 hvor nemnda for øvrig peker på at det er "uheldig at foretaket ikke har presisert oppvarmingskravet bedre i vilkårene".

Vannlekkasjen ble oppdaget av sikredes nabo 15.2.23. Naboen har i samtale med foretakets utreder bekreftet at det ikke var skrudd varme på i boligen:

(Naboen) bekreftet at det var hun som oppdaget vannskaden og at hun hadde snakket med takstmannen da han var der på besiktigelse. Utreder spurte om det var riktig forstått at det hadde vært veldig kaldt i huset og ingen varme var skrudd på og (naboen) bekreftet det. Utreder spurte hvilken avtale hun hadde med huseier i forhold til å passe huset og (naboen) forklarte at huseier pleier å leie ut huset på sommerhalvåret og (naboen) pleier å være der og vaske ut etter dem som har leid der. Utover det har ikke (naboen) noen avtale med huseier. Utreder spurte hvorfor (naboen) endte opp med å undersøke denne vannlekkasjen og (naboen) svarte at hun hadde lagt merke til at røykvarslerne hadde pepet fordi de begynte å gå tom for strøm. (naboen) har tilgang til nøkkel, så hun varslet huseier og sa fra at hun skulle gå inn og bytte batteri. (naboen) hørte da at det rant vann fra badet, og på kjøkkenet var det vann overalt.

Utreder spurte hvordan (naboen) kan være sikker på at det ikke var noe varme på i huset og hun svarte at i de periodene det har vært kaldperioder, så har de sett rim på innsiden av vinduene. Da sier det seg selv at det er ganske kaldt inne. Utreder hadde forstått det som at det ikke ble ekstremt kaldt på (S) og (naboen) svarte at de har alltid et par kaldperioder og de hadde en tidlig i desember, der det var ganske kaldt. Det er ikke så lenge siden (naboen) oppdaget denne lekkasjen og tror det sannsynligvis har rent vann ganske lenge. Utreder spurte om det kan ha skjedd under den kaldperioden i desember og (naboen) svarte at hun tror det. (naboen) går heller ikke innom dersom hun ikke hører noe fra huseier.

Utreder spurte når huseier var der sist og (naboen) svarte at det var enten i oktober eller tidlig i november. Utreder spurte om (naboen) skrudde på noen varmeapparater da hun undersøkte huset og (naboen) svarte at hun skrudde på varmepumpa. Utreder spurte om den hadde vært av og (naboen) bekreftet det. Utreder spurte om det stod noen varmekabler på noe sted og (naboen) svarte at varmekablene på badet kan ha stått på, men de var skrudd helt ned. Så det var ikke noe varme derfra. Døren inn til gangen stod åpen og det var iskaldt der.

Nemnda forstår dette slik at det ikke var påskrudd varme i boligen fra sikrede forlot boligen i oktober/november og frem til skaden ble oppdaget av naboen 15.2.23. Naboen utelukker ikke at varmekablene på badet kan ha stått på, men de var etter det opplyste skrudd helt ned, slik at det ikke kom noe varme derfra. Nabosens forklaring synes å samsvare med de innhentende opplysningene over strømforbruket i boligen, som viser over en tredobling av strømforbruket den dagen naboen satte på varmen sammenlignet med dagen før.

Begge forskriftene er etter dette objektivt sett brutt, og kravet til årsakssammenheng mellom bruddet og skaden må regnes som oppfylt, jf. fal. § 4-8 første og annet punktum.

Spørsmålet blir så om sikrede er mer enn lite å legge til last for bruddet, jf. fal. § 4-8 annet punktum.

Sikrede har forklart at hun betaler strømutfgiftene ved avtalegirottrekk, og at hun samtidig blir fakturert strømutfgifter til det lokale veilaget. Dette kan forklare hvorfor sikrede ikke avdekket det lave strømforbruket.

Sikrede har videre forklart at boligen er i jevnlig bruk, enten av henne selv eller ved at hun leier eller låner ut boligen. Det er derfor ikke særlig praktisk å nedtappe rørene mellom hvert besøk, og sikkerhetsforskriftene krever heller ikke dette der fraværet er under syv døgn.

Risikoen for frostskafer i bygninger hvor røranlegget ikke er tappet, og det ikke er påskrudd varme, er imidlertid stor. Sikkerhetsforskriftene er ikke vanskelig å overholde, og særlig er det enkelt å sørge for tilstrekkelig oppvarming. Her ble boligen stående ubenyttet i vintermånedene, og da burde sikrede klart ha sikret den bedre mot frostskafer. Nemnda mener at sikrede må anses som mer enn lite å laste for bruddet på sikkerhetsforskriftene.

Avkortning kan da finne sted under hensyn til arten av den sikkerhetsforskriften som er overtrådt, skyldgraden, skadeforløpet og forholdene ellers, jf. fal. § 4-8 siste punktum. Sikkerhetsforskriften som krever at det er tilstrekkelig varme i boligen er sentral for å unngå vannskafer som kan ha et betydelig skadepotensial. Sikrede har i dette tilfellet brutt både sikkerhetsforskriften som krever tilstrekkelig oppvarming og sikkerhetsforskriften som krever at røranlegg stenges og nedtappes ved fravær utover syv dager.

Avkortning i tilsvarende saker ligger normalt på mellom 15–50 %, jf. FinKN 2021-1277. I nevnte avgjørelse kom nemnda til at en avkortning skulle settes til 75 % under henvisning til at sikrede hadde bygget badet selv, og derfor måtte regnes for å ha særlig kunnskap om risikoen for vannskafer. Foretakets anførte avkortning på 100 % i denne saken fremstår derfor som for høy. På den annen side hadde sikrede et enkelt handlingsalternativ, det dreide seg om en lengre tidsperiode uten varme, og det er brudd på to handlingsplikter. En avkortning på 50 % fremstår da som korrekt.

3. Erstatning for gebyr til Trafikkforsikringsforeningen

Sikrede krever erstatning for gebyr ilagt fra Trafikkforsikringsforeningen for uforsikret motorvogn, totalt kr 1 538,8. Foretaket fikk ved brev av 18.4.23 opplyst at sikrede var representert ved advokat, og det ble bedt om at fremtidig korrespondanse ble rettet til vedkommendes kontor. Foretakets avslag og oppsigelse datert 11.5.23 ble likevel sendt til sikredes adresse. Sikrede var etter det opplyste bortreist store deler av mai måned og ble derfor ikke gjort kjent med oppsigelsen før foretaket sendte denne til advokaten 30.5.23. Nemnda mener kombinasjonen av manglende hjemmel for oppsigelsen, og at denne i strid med sikredes anmodning ble sendt til sikrede og ikke til hennes advokat, må tilregnes foretaket som uaktsomt, og at foretaket derfor må dekke de utgifter sikrede er påført som følge av dette.

4. Dekning for utgifter til advokat

Sikrede krever dekning for utgifter til advokat.

Her deler nemnda seg i et flertall og et mindretall.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen, Hege Sundby og Alexander Venås, bemerker:

Flertallet mener sikrede må gis medhold.

Det har vært omstridt i hvilken utstrekning foretaket er ansvarlig for sikredes utgifter til advokat i forbindelse med et avslag fra foretaket som viser seg å være feil. Slikt ansvar er dels pålagt etter det ulovfestede profesjonsansvaret, FinKN 2023-630 (skade), FinKN 2022-184 (eierskifte), dels

etter fal. § 21-2, jf. FinKN 2023-567(boligselger), og dels på objektivt grunnlag, FinKN 2023-109 (person). Det er åpenbart at det ulovfestede profesjonsansvaret kan gi grunnlag for slikt ansvar. Derimot er det hevdet at fal. § 21-1, jf. § 1-5, ikke gjelder foretakets feilvurderinger mht. dekning under avtalen, se mindretallets vurdering i FinKN 2023-567(boligselger).

Flertallet mener fal. § 21-2, jf. § 1-5, også gjelder foretakets forpliktelser mht. gjennomføringen av avtalen, og derfor også vil omfatte foretakets pliktbrudd i form av et uberettiget avslag, jf. Bull/Wilhelmsen, Forsikringsrett 2024 s. 682-683. Flertallet mener likevel et mer hensiktsmessig ansvarsgrunnlag i slike tilfeller er ulovfestet objektivt ansvar for mislighold av en betalingsforpliktelse, evt. også villfarelse mht. innholdet i egen kontraktsforpliktelse. Selv om ansvarsterskelen etter fal. § 21-2 og objektivt ansvar langt på vei vil være den samme, jf. også FinKN 2022-184 (eierskifte), kan spørsmålet om forsvarlig adferd være vanskelig når det gjelder foretakets vurdering av om et krav er omfattet av forsikringen eller ikke.

Nemnda har tidligere lagt til grunn at rettskildene gir hjemmel for objektivt ansvar i FinKN 2022-563 (person) og FinKN 2022-184 (eierskifte), men i FinKN 2022-563 kom spørsmålet ikke på spissen fordi foretaket ikke var kjent med de opplysningene som avgjorde saken, og i FinKN 2022-184 ble spørsmålet løst etter profesjonsansvaret.

I FinKN 2023-109 (person) kom derimot personskadenemnda enstemmig til at foretaket var ansvarlig på ulovfestet objektivt grunnlag. Flertallet er klar over at avgjørelsen er omstridt i foretakene, og det er hevdet at den burde vært vedtatt i full nemnd. Avgjørelsen har imidlertid tilslutning blant formennene i nemndene for skade, person, bank og eierskifte, og flertallet slutter seg til den. Flertallet viser til begrunnelsen i denne avgjørelsen, men ser grunn til å gjenta/presisere en del forhold.

Foretakets hovedforpliktelse etter forsikringskontrakten er å betale erstatning/forsikringssum når et forsikringstilfelle inntreffer. Et avslag på galt grunnlag innebærer derfor et kontraktsbrudd som består av mislighold av en pengeforpliktelse. Mislighold av en pengeforpliktelse er mislighold av en genusytelse, og det er antatt at dette påfører misligholderen et objektivt erstatningsansvar, jf. Trygve Bergsåker, Pengekravsrett, 4. utg. 2019, s. 74, evt. et kontrollansvar, jf. Viggo Hagstrøm, Obligasjonsrett, 3. utg. 2021, s. 622 flg. Dette ansvaret er imidlertid begrenset til kreditors rentetap etter forfall, evt. lignende tap. I tillegg er det et objektivt ansvar for "uholdbare rettslige standpunkter i et kontraktsforhold", dvs. standpunkter som skyldes egen villfarelse om rettigheter og plikter i kontraktsforholdet, jf. Bergsåker s. 74. Dette omtales som "rettsvillfarelse" om forpliktelsens innhold, jf. Hagstrøm s. 554-555. En rekke dommer pålegger en kontraktspart objektivt ansvar for mislighold som følge av slik rettsvillfarelse, jf. omtalen i FinKN 2023-109 (person). Flere saker gjelder forsikringskontrakter. Rt-2006-372 gjaldt erstatning for tap som følge av forsinket overføring av en individuell pensjonsavtale til en annen pensjonsinnretning. Høyesterett tolket de avtalte forsikringsvilkårene slik at midlene skulle vært overført når dette var praktisk mulig. Selskapets ønske om en kundesamtale før flytting, kunne ikke begrunne utskyttelsen av overføringen. Tap ved at sparebeløpet ble stående i aksjefond i et marked med fallende kurser, måtte derfor erstattes. Retten uttaler i avsnitt 43:

Nordea Links anførsler for domstolene viser at kontraktsbruddet skyldes en åpenbart feil forståelse av bestemmelsen om flytting i vilkårene punkt 4.7 tredje ledd. Det er imidlertid ikke nødvendig å gå inn på om Nordea Link, eller noen som selskapet svarer for, med vitende og vilje valgte å overse bestemmelsen og S.s melding om at han ikke ville bli kontaktet vedrørende flyttingen, eller har handlet uaktsomt. Uansett er Nordea Link ansvarlig for villfarelse vedrørende egen forpliktelse i kontraktsforhold uten hensyn til skyld, jf. eksempelvis Rt-1994-1617 med videre henvisning til Rt-1983-205, som gjaldt et forsikringsselskaps ansvar ved mislighold.

Dommen bruker uttrykket "villfarelse vedrørende egen forpliktelse i kontraktsforhold" og gjelder derfor nettopp tolkningen av kontraktens innhold, som er tilfellet her, jf. for øvrig også HR-2016-1235-A, som gjaldt en annen type kontrakt. Tapet gjaldt imidlertid et kurstap, og dommen kan derfor også sees som et utslag av objektivt ansvar for mislighold av en pengeytelse, se Hagstrøm s. 639.

Rt-1983-205 gjaldt avtale om forsikring av en trailer. Selskapet hadde utstedt polise, men ikke mottatt premiebetaling. Selskapet sendte 30.11.78 premievarsel og ba om at premien ble betalt innen 21.12.78 "da vår erstatningsplikt ellers vil opphøre fra denne dato". Traileren ble skadet ved en kollisjon 6.12.78. Selskapet anførte at ansvaret var suspendert inntil premien var betalt, men fikk ikke medhold. Høyesterett mente dette verken hadde hjemmel i ordlyden i varselet eller i fal. 1930 § 14. Selskapet hevdet subsidiært at forsikringsdekningen bortfalt, fordi premien ikke ble betalt innen 21.12. Heller ikke denne anførselen førte frem. I tillegg til utbetaling under forsikringen, krevde saksøker erstatning for tapt inntekt i avbruddsperioden, for verdireduksjon på bilen og for tap ved at han måtte levere kran og annet utstyr tilbake til avbetalingssselgeren. Retten uttaler på s. 212:

I utgangspunktet er det etter min mening klart at E. har krav på erstatning for tap han har lidt ved at selskapet nektet å gjøre opp i henhold til forsikringsavtalen. Det foreligger fra selskapets side et mislighold som skyldes en uriktig oppfatning av dets plikter i kontraktsforholdet, og et slikt mislighold må vanligvis anses erstatningsbetingende.

Denne saken gjaldt flere tapsposter, herunder pådratte utgifter, og er ikke begrenset til et rentetap.

Rt-1978-25 gjaldt krav om prisstigningstillegg ved gjenoppføring av bolig etter at selskapet hadde nektet å betale erstatning for brannskade pga. forsettlig brannstiftelse fra sikredes side. Selskapet avslo pga. mistanke om at brannen var påsatt, men herredsretten fant at dette ikke var bevist. Høyesterett har følgende uttalelse (s. 28-29):

... Jeg finner ikke grunn til å gå inn på i hvilken utstrekning det av alminnelige obligasjonsrettslige regler, eventuelt av gjeldsbrevlovens § 6 annet ledd, jfr. § 40, følger objektivt erstatningsansvar ved mislighold av pengeforpliktelser. Jeg finner det klart at et forsikringsselskap i et tilfelle som det foreliggende – og da nettopp ut fra forsikringsavtalens særegne karakter – må erstatte den sikrede de økte gjenoppføringsomkostninger som er en følge av at erstatningen uberettiget ble holdt tilbake.

Det dreier seg om et gjensidig bebyrdende kontraktsforhold, hvor Norges Brannkasse mot betaling har påtatt seg en risiko og en forpliktelse til å betale en brannerstatning som etter forutsetningen skal brukes til å gjenopprette skaden. Særlig tydelig kommer denne sammenheng frem ved fullverdiforsikring. Når det videre ved rettskraftig dom er fastslått at Brannkassens betalingsnektelse ikke var berettiget, innebærer dette – slik lagmannsretten fremhever – at mislighold foreligger fra forfalltidspunktet. Dette mislighold har påført N.K. tap nettopp i form av høyere gjenoppbyggingsomkostninger, mens selskapet på sin side kan ha hatt fordel av den forsinkede betaling av et krav med lav forrentning. Etter min mening må det i et forsikringsforhold som dette være utgangspunktet at Brannkassen selv bærer risikoen for det tap som er en følge av betalingsnektelsen. Det er her ikke grunnlag for å bebreide K. den situasjon som oppstod i forbindelse med etterforskningen av brannen, og som Brannkassen støttet seg til ...

Høyesterett går ikke inn på i hvilken utstrekning en kontraktspart har et objektivt ansvar ved mislighold av pengeforpliktelser, men påpeker her "forsikringsavtalens særegne karakter". Flertallet mener dommen foregriper det objektive ansvaret som senere er generelt etablert for mislighold av kontraktsforpliktelser, herunder betalingsforpliktelser, pga. rettslig villfarelse om hva forpliktelsen gjelder. Dommen indikerer også at forsikringsavtalens særlige karakter gir et ekstra argument for at selskapet må ha risikoen for et uberettiget avslag.

Flertallet mener dommene samlet tilsier at mislighold av en forpliktelse til å betale forsikring pga. foretakets villfarelse om innholdet i egen ytelsesplikt påfører foretaket et objektivt ansvar.

Mindretallet anfører som et argument mot objektivt ansvar at:

Viss ein skulle legge til grunn at det eksisterer eit generelt objektivt ansvar for rettsvillfaring, så må dette gjelde for begge kontaktpartar, også for forsikringstakaren. Føretaka får konstant ei rekke krav retta mot seg som blir avslått, der altså forsikringstakaren anten er i rettsvillfaring eller gjer feil i bevisvurderinga. Selskapa må då kunne krevje skadebot for sine utgifter til å behandle desse krava.

Flertallet kan ikke se at et uberettiget krav fra forsikringstaker utgjør mislighold av en pengeforpliktelse som kan utløse et objektivt ansvar. Forsikringstakerens betalingsmislighold vil gjelde manglende betaling av premie, og da kan foretaket kreve dekket sitt økonomiske tap – i form av renter, gebyr, og kostnader ved inndringen.

Flertallet peker for øvrig også på at det vil være i strid med godkjenningsloven og direktiv 2013/11/EU å kreve at forsikringstaker dekker foretakets utgifter ved behandling av kravet i nemnda. Direktivet fastslår i art. 8 bokstav c at klagebehandlingen for forbrukeren skal være "kostnadsfri eller tilgjengelig mot et symbolsk gebyr". Fortalen pkt. 41 angir at prosedyrene "bør helst være kostnadsfrie for forbrukeren", og det gjentas i fortalen pkt. 4, 5, 6, 10 og 41 at den skal være "billig". Den maksimale økonomiske utgiften en forbruker kan påføres som en følge av resultatet av klagebehandlingen er et "mindre beløp", jf. godkjenningsloven § 7 (2).

Dommene om objektivt ansvar omhandler imidlertid ikke advokatkostnader som et dekket formuestap som følge av det objektive ansvaret, og flertallet er enig med mindretallet i at sakskostnader er en særlig tapspost. Ansvaret for advokatkostnader kommer ikke på spissen i avgjørelser for domstolene fordi dekning for slike kostnader følger direkte av tvisteloven. Spørsmålet blir derfor i hvilken utstrekning denne typen kostnader omfattes av det objektive ansvaret for egne feilvurderinger for saker som ikke avgjøres i rettssystemet. Ansvaret for advokatutgifter i disse tilfellene er ikke omfattet av tvisteloven, og flertallet kan derfor ikke se at mindretallets henvisning til tvistelovens bestemmelser om småkrav i § 10-5 er avgjørende for disse sakene. Flertallet peker også på at de begrensninger som følger av § 10-5 også kan gjøres gjeldende med utgangspunkt i prinsippet om at det bare er rimelige og nødvendige kostnader som dekkes, jf. nedenfor.

Mindretallet anfører at en regel om dekning av sakskostnader for forbrukeren må "forankrast anten ved lov eller ved vedtektene til nemnda". Flertallet peker på at departementet drøftet spørsmålet om det skulle inntas en regel om dekning av saksomkostninger i godkjenningsloven, og uttalte (Prop. 32 L (2015-16) s. 69):

Departementet foreslår ikke en regulering av hvem som skal dekke kostnader tilknyttet partenes eventuelle juridiske bistand. Dette må reguleres av klageorganenes vedtekter, (...).

Finansklagenemndas vedtekter angir i henhold til dette i pkt. 1.3 (6) at "Finansklagenemnda kan avgjøre spørsmål om dekning av utgifter til advokatbistand". Flertallet mener derfor dette spørsmålet etter vedtektene skal avgjøres av nemnda.

Ved erstatningsutmåling for ansvar i kontraktsforhold sondres det generelt mellom direkte og indirekte tap. Et objektivt misligholdsansvar omfatter erstatning for direkte tap, mens erstatning for indirekte tap forutsetter uaktsomhet, jf. prinsippet i kjl. § 27, jf. § 67 (2). I gruppen direkte tap behandles "utlegg", som er utgifter som oppstår direkte ved misligholdet, f.eks. utgifter kreditor har til å konstatere misligholdet eller utgifter til sakkyndige (Hagstrøm s. 586, Hov/Høgberg, Obligasjonsrett 2017, s. 280). Lilleholt, Kontraktsrett og obligasjonsrett, 2017, s. 356, nevner utgifter til undersøkelser og forhandlinger. Utgifter til advokat må etter flertallets syn regnes inn under denne gruppen.

Samtidig følger det av alminnelige erstatningsrettslige prinsipper at det må være adekvat årsakssammenheng mellom avslaget og tapet, jf. også Rt-1983-205 på s. 212:

Imidlertid ligger det en begrensning i at tapet, eller rettere de enkelte tapsposter, må stå i en rimelig nær sammenheng med misligholdet; tapet må ikke være for fjernt, avledet eller upåregnelig.

Hvis avslaget har stor økonomisk betydning for forsikrede, vil det normalt ikke være upåregnelig med behov for advokatutgifter. Ved mindre krav kan derimot adekvansbetraktninger føre til en begrensning i ansvaret for slike utgifter.

En mer nærliggende begrensning ligger derfor i tapsbegrensningsplikten, som ofte uttrykkes slik at man får dekning for nødvendige og rimelige kostnader, jf. Lilleholt s. 349, Hov/Hagberg s. 293 og Hagstrøm s. 609 flg. for erstatning i kontraktsforhold. Et viktig punkt i denne vurderingen er at behandling i Finansklagenemnda er gratis, den finansieres av forsikringsforetakene, og det blir aldri blir tale om å dekke motpartens omkostninger. I mange saker vil det være unødvendig for sikrede/forsikrede å benytte advokat.

Den aktuelle saken dreier seg imidlertid om en alvorlig beskyldning mot sikrede, og omfattende skader. Foretaket fikk også innledningsvis medhold av sekretariatet i nemnda om at det forelå uredelig brudd redegjøringsplikten, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. I en slik situasjon fremstår det som nødvendig og rimelig at sikrede kontakter advokat.

Et særlig spørsmål er om det objektive ansvaret gjelder både for gal tolkning og for feil bevisbedømmelse. Bevisbedømmelse og tolkning glir ofte over i hverandre, og dette tilsier et felles ansvarsgrunnlag. Tidligere nemndspraksis har heller ikke sondret mellom de to typene av feil, men det er klart at foretaket ikke kan bli ansvarlig for gal bevisbedømmelse hvis det mangler de sentrale opplysningene i saken, se FinKN 2022-563 (person). Hvis foretaket har all tilgjengelig informasjon, men bedømmer denne feil, mener flertallet dette må likestilles med en rettsvillfarelse, se LA-2016-74335. Her var spørsmålet om forsikringsselskapet var berettiget til å nekte forsikringstaker erstatning for en bil som var meldt stjålet. Selskapet anførte at det forelå svik, men retten kom til at det var reklamert for sent, jf. fal. § 4-14. Sikrede fikk medhold i sitt krav om dekning for utgifter til juridisk bistand før saksanlegg med følgende begrunnelse:

A/B har også krevd erstatning for utgifter til advokat forut for saksanlegget med 60 500 kroner. Kravet er reist som egen tvistegjenstand, og omfattes ikke av kravet om sakskostnader etter tvisteloven kapittel 20. If har bestridt at det foreligger ansvarsgrunnlag for et slikt krav, men aksepterer beløpet dersom det gjør det. Etter lagmannsrettens syn, var det nødvendig og rimelig at A/ B søkte advokatbistand etter at If hadde nektet dem forsikringsoppgjør for bilen ved brevet 5. desember 2012, og dette er utgifter som de kan kreve erstattet av If, jf. Lødrup, Lærebok i erstatningsrett, 6. utgave, side 459 og Schei m.fl., Tvisteloven Kommentartutgave,

Foretakets ansvar for advokatkostnader gjelder kun utgifter som sikrede ikke krever dekket under rettshjelpforsikringen. Flertallet tar ikke stilling til kravets størrelse.

Nemndas mindretall, Trine Vøien og Merete Anita Utgard, bemerker:

Mindretalet sluttar seg til vurderingane i spørsmåla 1–4, men er av ei anna oppfatning kva gjeld ansvar for sakskostnader.

Tradisjonelt har ansvarsgrunnlaget for sakskostnader i FinKN vore culpa. Og aller først vil mindretalet påpeike at ein ikkje kan sjå at det har skjedd noko lovendring, kome noko ny høgsterettsdom eller skjedd noko i andre rettskjelder av vekt som skulle tilsei ei endring i rettstilstanden her. Det at FinKN sjølv ønsker ei kursendring har ikkje tilstrekkeleg tung rettskjeldemessig vekt. Når no fleirtalet likevel legg opp til ei endring, så vil mindretalet gå gjennom dei ulike ansvarsgrunnlagene som fleirtalet viser til og vise kvifor dette blir feil.

Profesjonsansvaret

Mindretalet bestrid ikkje at krav på sakskostnader i nokon tilfelle kan heimlast i det ulovfesta profesjonsansvaret, som er eit culpaansvar. Norma er streng, men ein har eit visst slingringsmonn, jf. HR-2018-1234-A, og det er ikkje eit objektivt ansvar.

Mindretalet kan ikkje sjå at føretaket har opptrådt culpøst i denne saka. Føretaket har ikkje tolka dei juridiske reglane feil, dei gjer ei anna bevisvurdering av det subjektive vilkåret enn det nemnda gjer. Sjølv om nemnda kom til eit anna resultat enn føretaket her, så kan mindretalet ikkje sjå at vurderinga var aktlaus.

Ansvar etter fal. § 21-2

Mindretalet legg til grunn at fal. § 21-2 kun gjeld prekontraktuelle plikter, jf. henvisinga til § 1-5. Førearbeida til § 21-2 seier ikkje noko om at nytteområdet skal vere så vidt, og systematikken i lova stadfestar dette. Der er ein ny klageregel i fal. § 21-1 tredje ledd som krev hurtigbehandling av klager knytta til § 1-5. Førearbeida her seier at dette ikkje gjeld "*forsikringsforetakets ordinære behandling av krav etter forsikringsavtalen*", sjå Prop. 234L pkt. 18.1.5, men knytter seg til tilfelle der kunden er "*misfornøyd med foretakets ytelser eller opptreden*". Det har formodinga mot seg at henvisninga til § 1-5 første ledd skal forståast annleis i erstatningsregelen § 21-2 enn i klagebehandlingsregelen i § 22-1 tredje ledd.

I alle tilfelle så slår også førearbeida fast at ansvaret etter § 21-2 er ei kodifisering av det ulovfesta profesjonsansvaret, sjå Prop. 234 L (2020–2021) og merknader til dei einskilde føresegnene, s 160. Det er altså uansett ikkje noko objektivt ansvar.

Objektivt ansvar

Fleirtalet legg til grunn at føretaket har objektivt ansvar for det å gjere ei feil vurdering av jussen, rettsvillfaring, og legg deretter til grunn at det same må gjelde der ein gjer feil i bevisvurderinga, slik selskapet har gjort her. Mindretalet er ikkje samde i nokon av desse slutningane.

For det første kan ikkje mindretalet slutte seg til at det finst eit generelt objektivt ansvar for rettsvillfaring. Ein ser at nokon teoretikarar legg dette til grunn, og ein ser også at det i nokon av dei avgjerdene som fleirtalet har vist til er brukt ord og uttrykk som kan trekke i den retninga. Likevel er avgjerdene sterkt kasuistiske og ordet "*kontrakt*" dekkjer eit så vidt spekter av ulike situasjonar med like ulike omsyn bak, at vi ikkje kan sjå at avgjerdene kan takast til inntekt for å sei at det finst eit generelt objektivt ansvar for rettsvillfaring.

I tillegg er det ein del aspekt ved dette påståtte ansvargrunnlaget som ikkje er omtalt av fleirtalet. Viss ein skulle legge til grunn at det eksisterer eit generelt objektivt ansvar for rettsvillfaring, så må dette gjelde for begge kontaktpartar, også for forsikringstakaren. Føretaka får konstant ei rekke krav retta mot seg som blir avslått, der altså forsikringstakaren anten er i rettsvillfaring eller gjer feil i bevisvurderinga. Selskapa må då kunne krevje skadebot for sine utgifter til å behandle desse krava.

Som sagt ser mindretalet at rettspraksis opnar opp for eit objektivt ansvar i visse tilfelle av rettsvillfaring, men vi finn det ikkje naudsynt ta stilling til kor langt dette avgrensa høvet strekk seg i denne saka. Mindretalet legg avgjerande vekt på at sakskostnader etter sin art ikkje noko vanleg skadebotrettsleg post.

Sakskostnader er etter sin art ingen vanleg skadebotrettsleg post

Sakskostnader i form av advokatkostnader er etter sin art ikkje ein regulær skadebotmessig post og heller ikkje skal behandlast som ein ordinær skadebotpost i FinKN.

Ingen av dei dommane som fleirtalet viser til drøfter objektivt ansvar for sakskostnader, dei drøfter ansvarsgrunnlag for dei ordinære materielle postane. Den eine dommen skil tvert om mellom det materielle kravet og sakskostnader. HR-2016-1235 omhandla grensene for Force Majeure. Her fekk den vinnande parten, som fekk tilkjent skadebot, *ikkje tilkjent sakskostnader*, premiss 52. Avgjerda på sakskostnader var altså ei anna enn avgjerda om det materielle spørsmålet, som nemnda Person viser til og som fleirtalet sluttar seg til.

Når fleirtalet då av desse dommane sluttar at det er grunnlag for objektivt ansvar for sakskostnader, utan at dette på noko vis er drøfta av Høgsterett, som tvert om har skilt dei, så er dette eit sprang som mindretalet ikkje kan sjå at det er rettskjeldemessig dekning for. Dessutan føreligg det tunge systemomsyn.

FinKN skal nytte same juridiske metode som Høgsterett og domstolane. Rettsordenen vår har lang rettstradisjon for å sette sakskostnader i ei særstilling. Når ein er i ein rettsleg prosess, er kostnader frå og med stevning regulert i tvistelova kapittel 20. Hovudregelen er at den som vinn fram fullt ut skal ha dekkja sine fulle sakskostnader, jf. tvl. § 20-2. Det minner om eit objektivt ansvar, men det er så mange unntak at det ikkje kan seiast å vere objektivt; var det god grunn til å prøve saka, vart den bevismessig avklart første etter saksanlegget osv.

Så er ein stor del av sakene i rettssystemet småkravssaker, saker der tvistesummen er under kr 250 000 samt nokon andre saker. I dei sakene har lovgjevar bestemt at ein i svært lita grad skal få dekkja sine sakskostnader, sjå § 10-5. Ein får kun dekkja inntil 20 % av tvistesum og maksimalt kr 50 000. Her er ein langt frå noko uskorent objektivt ansvar, ein har ikkje ein gong eit uskorent culpaansvar. Dette må sjåast i samanheng med at domstolen i småkravssaker eit utvida høve til å drive aktiv og materiell saksstyring. Lovgjevar har ønska å skape ein lågterskeltilgong til domstolen der ein ikkje skal trenge advokathjelp og der ein ikkje risikerer å pådra seg eit stort sakskostnadsansvar. I tillegg tek lovgjevar utgangspunkt i proporsjonalitet, jf. prosentsatsen.

FinKN er eit lågterskel tvisteløysingsorgan og meint som eit alternativ til domstolsprøving. Dei aller fleste FinKN-sakene har tvistesum under kr 250 000, så det mest nærliggande er å samanlikne dette med småkrav.

At ein ved dette lågterskelalternativet skulle ha eit sterkare vern for sakskostnader enn det ein har ved rettsprosessar, både allmennprosess og småkravssprosess, gjev inga mening.

Når det gjeld sakskostnader pådrege før stevning i saker som står for retten, så finst det underrettspraksis der desse er behandla som ordinære skadebotpostar, men då følger det ansvarsgrunnlaget i saka. Det står i kommentarutgåva til Tvistelova "Schei m.f." til § 20-5:

I saker om krav på erstatning eller forsikringsoppgjør foreligger det en praksis for at skadelidtes kostnader til juridisk bistand i forbindelse med skadeoppgjøret, er en følgeskade som dekkes under ansvarsgrunnlaget.

Her er det altså ingen spor etter eit standpunkt om at det skal gjelde noko objektivt ansvar.

Rettspolitisk er aukande sakskostnader i domstolen eit aktuelt tema der både Høgsterett og domstolssystemet elles ytrer ønske om og gjer tiltak for å få kostnadene ned. Det å innføre eit objektivt ansvar for sakskostnader i FinKN er å gjere det motsette. Det vil vere klart kostnadsdrivande, og den avgrensinga som ligg i "*rimeleg og naudsynt*" vil ikkje effektivt avgrense auken i tilstrekkeleg grad.

Mindretalet kan heller ikkje sjå noko behov for å innføre eit slik objektivt ansvar. Både sekretariat og nemnd består av kompetente juristar som er nøytrale og som ivaretek også forsikringstakarane sine interesser langt utover det ein dommar i ein rettsprosess gjer. Forsikringstakarane har ikkje noko udekkja rettshjelpsbehov i FinKN-prosessane.

Det å innføre ein generell regel om at selskapa skal dekke sakskostnader i alle tilfelle der sikra oppnår ei høgare utbetaling enn det opphævelege standpunktet til selskapet, er uansett ei så alvorleg endring av rettstilstanden at det må forankrast anten ved lov eller ved vedtektene til nemnda. Mindretalet er klar over at det står i vedtektene at nemnda vurderer sakskostnader, men dei vedtektene var tufta på ein praksis om eit culpaansvar, ikkje eit objektivt ansvar. Eit objektivt ansvar er så vesentleg omlegging av systemet at endringa skulle ha vore forankra i anten lov eller vedtekter.

Oppsummert finn altså selskapsrepresentantane at det ikkje føreligg noko objektivt ansvar for sakskostnader.

Under eit kvart omstende må ein skilje mellom feil relatert til juss og feil ved bevisvurdering

I dette tilfellet er det som sagt i bevisvurderinga det er gjort feil, ikkje i rettsbruken. Mindretalet kan ikkje sjå at det er naturleg å behandle desse situasjonane likt. Det er stor skilnad på det å ikkje gjere ei riktig vurdering av juridiske reglar og det å vurdere bevis ulikt. Bevisvurdering vil ofte ha eit stort innslag av skjønn, og det at ein kjem til ulikt resultat kan vere heilt forståeleg og adekvat på ein annan måte enn ved juridiske vurderingar.

Mindretalet legg då til grunn at det under ingen omstende kan gjelde eit objektivt ansvar for sakskostnader ved bevisvurderingsfeil.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis delvis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).